

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-2>

УДК 338.2:330.3

Купира Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Луцький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8279-7628>

Myroslava Kupyra

Lutsk National Technical University

КОМПОНЕНТНИЙ СКЛАД ЕКОСИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР: НАУКОВІ ПІДХОДИ ТА ПАРАДИГМА ЗРОСТАННЯ

COMPONENT STRUCTURE OF THE ECOSYSTEM FOR THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL STRUCTURES: SCIENTIFIC APPROACHES AND THE GROWTH PARADIGM

Анотація. Стаття спрямована на вирішення проблематики щодо пошуку наукових підходів до формування компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур та структурної побудови екосистеми. Розкрито сутність парадигми екосистеми розвитку підприємництва як динамічного процесу, зумовленого інноваційністю та адаптивністю у межах екосистеми. Проаналізовано наукові підходи до формування компонентного ряду екосистеми розвитку підприємницьких структур з виокремленням компонентів в межах кожного підходу. Розроблено структуру компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур. Обґрунтовано компоненти екосистеми з виокремленням ядра та деталізацією функціонального значення в умовах нової парадигми зростання. Особливу увагу приділено взаємозв'язкам і синергетичним ефектам в процесі взаємодії компонентів екосистеми, які формують сприятливі умови для зростання й стійкості.

Ключові слова: екосистема, парадигма екосистеми розвитку, наукові підходи, компоненти екосистеми, підприємницькі структури, трансформація.

Summary. The article is devoted to the study of the component structure of the ecosystem for the development of entrepreneurial structures within the framework of modern scientific approaches and the growth paradigm. The relevance of the research determined by the transformation of the business environment under the influence of globalization, digitalization, and increasing uncertainty, which requires a systemic understanding of entrepreneurship development beyond traditional linear models. The ecosystem approach substantiated as a conceptual basis that allows integrating economic, institutional, social, financial, innovative, and infrastructural components into a holistic system of interaction. The purpose of the study is to identify and systematize the key components of the entrepreneurial development ecosystem and to substantiate their role in ensuring sustainable growth of entrepreneurial structures. The research methodology based on general scientific and special methods, including analysis and synthesis, structural and functional analysis, comparative analysis, and conceptual generalization of existing theoretical models. The article identifies the core components of the ecosystem, including institutional support, human capital, financial resources, innovation infrastructure, market environment, and socio-cultural factors. Particular attention paid to the interconnections and synergistic effects arising from the interaction of these components, which create favorable conditions for entrepreneurial growth and resilience. The growth paradigm interpreted as a dynamic process driven by innovation, adaptability, and continuous learning within the ecosystem. The scientific novelty of the research lies in the comprehensive structuring of the entrepreneurial ecosystem components and the integration of the growth paradigm into the analysis of entrepreneurial development. The practical significance of the results consists in their applicability for the formulation of state and regional entrepreneurship support policies, as well as for the strategic planning of entrepreneurial structures in conditions of economic transformation.

Keywords: ecosystem, development ecosystem paradigm, scientific approaches, ecosystem components, entrepreneurial structures, transformation.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки характеризується поглибленням інтеграційних процесів, цифровою трансформацією, зростанням конкуренції і невизначеності та посилення

ролі інновацій, як індикатора розвитку. Відповідно, традиційні підходи до розуміння функціонування бізнесу є недостатньо ефективними, щоб працювати в умовах нової сформованої парадигми. Тому,

особливої актуальності набувають дослідження, щодо пошуку системного бачення та функціонального наповнення екосистеми розвитку, яка зможе об'єднати всі бізнесові процеси з максимальним прибутковим ефектом. Відтак, формування екосистеми стимулювання розвитку підприємницьких структур є важливою складовою сучасної трансформації економіки, яка в процесі розвитку вимагає створення середовища в напрямі інновацій, партнерства, ефективної взаємодії в системі «бізнес-влада-наука-громадянське суспільство». Також, перегляду потребує парадигма екосистеми розвитку, яка має врахувати сучасні виклики, принципи адаптивності та синергетичну взаємодію учасників. Тому, виникає наукова проблема, щодо теоретико-прикладного обґрунтування компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур та визначення функціональних взаємозв'язків в контексті парадигми зростання, що в підсумку зумовлюють актуальність та практичну важливість напрацювань в даному напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В даному контексті важливі напрацювання щодо теоретико-прикладного обґрунтування компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур, наукових підходів та парадигми зростання були зроблені такими вченими-економістами: Черній І., Панухник О. [1] та Бойченко К.С., Сергєєв М.М. [2] у своїх дослідженнях формують основу екосистеми зосереджуючись на головних учасниках та ресурсно-організаційних елементах. Відтак, до основних компонентів екосистеми науковці відносять під-

приємців та стартапи, інвесторів та венчурні фонди, освітні та науково-дослідні установи, інфраструктурні елементи. Кириленко С.В. [3] розширює підхід, додаючи до складу компонентів екосистеми розвитку підприємницьких структур державні органи, бізнес-інкубатори та акселератори, які відповідають за правила та інституційну підтримку. Гусаковська Т., Рибалко-Рак Л., Кужель Н. [4], Волощук К.Б., Волощук В.Р. [5] доповнюють дискусію щодо поставленої проблематики. Водночас, у наукових дослідженнях прослідковується відсутність єдиного підходу до формування компонентного складу екосистеми, що ускладнює практичне застосування парадигми екосистеми розвитку в напрямі формування політики підтримки та стратегічного менеджменту розвитку підприємництва.

Мета статті. Метою теоретико-прикладного пошуку є дослідження наукових підходів до формування компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур та побудова компонентної структури екосистеми в системі еволюційної парадигми розвитку підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення основних компонентів екосистеми розвитку підприємництва набувають актуальності та вимагають системного пошуку наукових підходів (рис. 1), що дозволять розкрити сутність, функції, знайти взаємозв'язки та виокремити каталізатори зростання в умовах нової трансформаційної парадигми розвитку.

В науковому полі почали спостерігати формування парадигми до розгляду підприємницьких

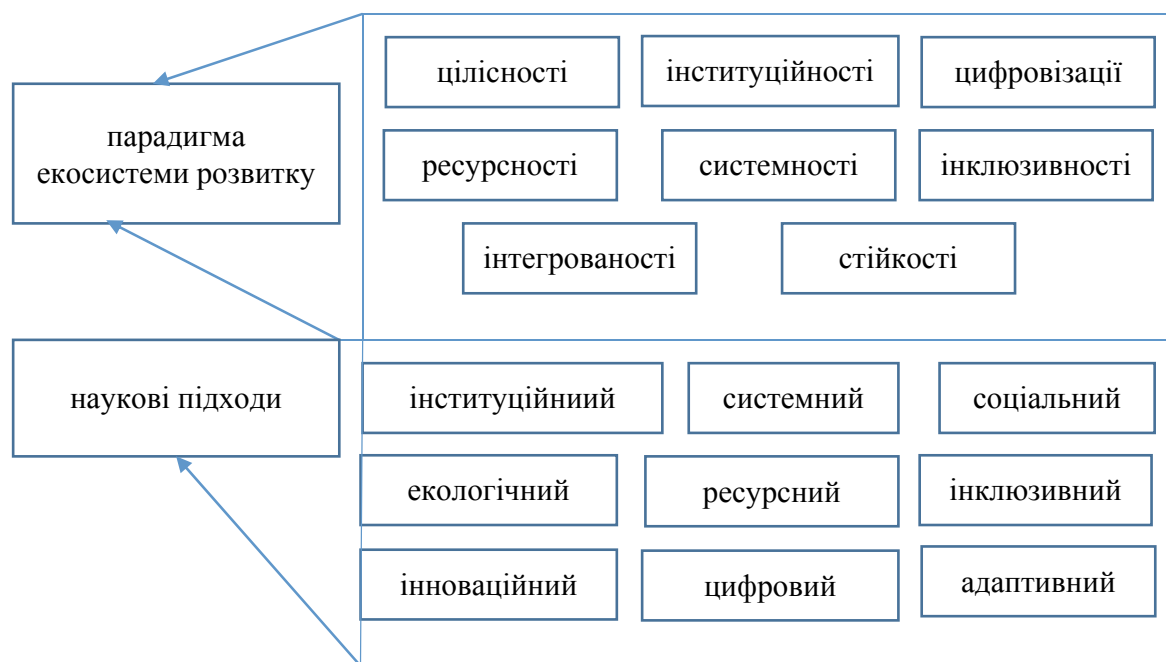

Рисунок 1 – Наукові підходи до формування екосистеми розвитку підприємницьких структур

Джерело: розроблено автором

структур як цілісної екосистеми, яка має свої внутрішні зв'язки, динаміку, можливості та самоорганізацію.

Подібні постулати дозволяють стверджувати, що успішність окремого елемента буде залежати від якості та ефективності взаємовідносин, ресурсу, архітектури та інфраструктури в екосистемі.

Відповідно, формування компонентного складу та тенденцій екосистеми є завданнями стратегічного характеру стимулювання цілісності, гнучкості та адаптивності до змін через інтеграцію інституційних, ресурсних, культурних і цифрових вимірів.

Згідно класичних парадигм, саме на інституції покладалась завдання регуляторного характеру з чітко прописаними правилами та алгоритмами. Однак, сьогодні, вони працюють на основі трансформацій, безбар'єрності, експериментування та поєднання формальних і неформальних ознак. Тобто, ефективна екосистема розвитку передбачає модернізацію інституцій, що запускає нові правила та адаптує існуючі відповідно до трансформаційних та глобалізаційних тенденцій.

Узгодження ресурсної парадигми із системою дає змогу зацентруватись не лише на наявності ресурсів але й на процесах їх формування. Тобто, в екосистемі створюється ефект дифузії – де всі процеси передаються через слабкі та сильні зв'язки між учасниками, вирівнюють диспропорції та забезпечують стан безпеки. Метою такої парадигми є побудова механізму, який буде знижувати перешкоди в доступі до ресурсу, забезпечить швидку комунікацію та простимулює координацію.

Важливого значення, сьогодні, набуває цифровізація екосистеми розвитку – «як базис для розбудови заможного суспільства, які можуть розвиватися завдяки взаємозалежним компонентам, що працюють злагоджено задля генерації у майбутньому нових суб'єктів господарювання з подальшим підтриманням органів місцевої влади» [1, с. 143]. Дана парадигма пропонує інтегрувати до класичної підприємницької рамки цифрову інфраструктуру, дані як ресурс, цифрові платформи, інструменти аналітики й штучного інтелекту та цифрові моделі взаємодії. Тобто, цифрова парадигма до екосистеми розвитку «являє собою динамічну мережу, учасники якої (підприємства, організації, окремі особи) є взаємозалежними та взаємопов'язаними між собою у межах географічного регіону, який впливає на формування й кінцеву траєкторію усіх учасників, оскільки ті отримують додаткові переваги на відмінну від підприємств, які функціонують поза межами системи, а також на максимізацію потенціалу економічної системи загалом» [1, с. 143]. Тому, традиційні компоненти екосистеми набувають нових властивостей та мають бути «цифровими», тобто здатними

взаємодіяти через платформи й стандарти. Однак, варто врахувати, що саме знання виступають посередником між інтегративним цифровим впливом та підприємницькою активністю.

Тут, будемо намагатись вводити категорію архітектури процесів, суть яких полягає в тому, щоб ефективно поєднати людину й машинний алгоритм.

Парадигма інклюзивності в екосистемі дозволяє описати її як простір, що створює умови для різних суб'єктів. Тобто, компоненти екосистеми розвитку мають включати інструменти щодо подолання перешкод входу, програм капіталізації слабших, менторства, підтримку місцевих інкубаторів та присутність субсидіарних систем. Такий підхід підсилюватиме активність бізнес середовища та знову ж таки формуватиме безпеку.

Наступною важливою науковою парадигмою є інтегрованість, що передбачає взаємодію, зв'язки та синергію компонентів екосистеми, характеризується відкритістю та здатністю різним компонентам швидко співпрацювати із центром структури.

Особливої уваги заслуговує наукова парадигма стосовно стійкості екосистеми в умовах невизначеності, конфлікту чи шоку. І так, «bottom-up» ініціативи, культурні системи, місцеві підприємницькі практики, неформальні центри довіри та гнучкі механізми фінансування виступають факторами, які підтримують продуктивне підприємництво навіть за слабких формальних інститутів. Тому, важливо, щоб інституційна трансформація відбувалась через стимули нижнього рівня та громадські ініціативи.

Відтак, аналіз наукових парадигм до формування компонентного ряду екосистеми показав важливість процесів трансформації через синхронізацію компонентів в напрямку забезпечення самоорганізації, модульності та адаптивного менеджменту. Далі, проведемо аналіз наукових підходів щодо формування компонентного ряду екосистеми розвитку підприємницьких структур з виокремленням компонентів в межах підходу (табл. 1).

Отже, результати проведеного аналізу наукових підходів до формування компонентного ряду екосистеми розвитку підприємницьких структур дозволив виокремити компоненти екосистеми в межах кожного підходу та сформулювати сутнісні характеристики досліджуваних категорій. Відтак, екосистема розвитку це простір взаємодіючих підсистем. Ядром екосистеми виступає підприємець – як носій стимулу інновацій, а виокремлені компоненти екосистеми є складниками, які створюють підґрунтя та формують умови росту.

І так, до основних компонентів екосистеми науковці Бойченко К.С. та Сергєєв М.М. відносять «а) підприємці та стартапи – вони є основними рушіями інновацій та створення нових продуктів

**Таблиця 1 – Наукові підходи до формування
компонентного ряду екосистеми розвитку підприємницьких структур**

Підхід	Аспект дії	Сутність	Компонент
<i>Інституційний</i>	формує нормативну основу та легітимність діяльності	система формальних та неформальних інститутів, які визначають правила ведення бізнесу та створення сприятливого нормативно-правового поля для розвитку	Інституційно-нормативний державна політика, законодавство податкове регулювання, антикорупційні інструменти, рівень правової культури
<i>Системний</i>	забезпечує структурну цілісність	цілісна, взаємопов'язана система, елементів, в якій взаємодія забезпечує синергетичний ефект розвитку	Усі компоненти екосистеми, які спільно забезпечують ефективне функціонування
<i>Соціальний</i>	посилює комунікаційну взаємодію та рівень толерантності	концепція соціального капіталу, яка передбачає посилення якості зв'язків між суб'єктами, обмін знаннями	Соціокультурний, комунікаційний нетворкінг, довіра, взаємодія спільнот, розвиток підприємницької культури, спільноти, асоціації, роль лідерів думок, ЗМІ
<i>Екологічний</i>	забезпечує екологічність взаємодії та здатність розвитку на перспективу	динамічне середовище, що базується на сталості, стійкості, саморегуляції, а суб'єкти коеволюціонують, співіснують та конкурують	Інституційно-екологічний екологічна сталість, адаптивність середовища, взаємодія влади, бізнесу, науки та суспільства
<i>Ресурсний</i>	створює матеріальну базу	ресурси підприємницьких структур, що забезпечують конкурентоспроможність екосистеми,	Фінансово-інвестиційний, інтелектуальний доступ до фінансових ресурсів: кредитування, інвестиційні фонди, гранди, краудфандинг
<i>Інклюзивний</i>	забезпечує сталість та інклюзію	орієнтація на розвиток людського капіталу, інклюзію в підприємництво, людина – ядро екосистеми та носій інноваційного імпульсу	Соціально-гуманітарний освіта, рівність можливостей, доступність, включеність всіх учасників
<i>Інноваційний</i>	генерує знання та технології	концепція інноваційних систем, що посилює генерацію знань, технологій та компетентностей з метою формування підприємницьких структур нового покоління	Освітньо-науковий, технологічний дослідження та розробки, університети, бізнес-школи, інкубатори, коворкінги, хаби, стартапи, трансфер технологій
<i>Цифровий</i>	продукує інтеграцію цифрових технологій в діяльність	формування техніко-технологічного фундаменту екосистеми, що забезпечує інфраструктурну та інтелектуальну основи	Інфраструктурно-технологічний цифрові сервіси і ресурси, технології, дані, логістична, транспортна та IT-інфраструктура, маркетплейси, онлайн-платформи, цифрові екосистеми, технопарки
<i>Адаптивний</i>	забезпечує гнучкість та швидку реакцію	стійка, саморегульована екосистема, яка здатна розвиватись у відповідь на зміни	Еволюційно-організаційний механізми реагування та навчання

Джерело: сформовано автором за результатами досліджень

і послуг. б) Інвестори та венчурні фонди – надають необхідне фінансування для розвитку підприємств. в) Освітні та науково-дослідні установи – забезпечують підготовку кадрів та розробку нових технологій. г) Урядові органи та політики – створюють сприятливі умови для розвитку бізнесу через регуляторні та підтримуючі заходи. д) Інфраструктурні елементи – включають інкубатори, акселератори та інші організації, що надають підтримку підприємцям» [2, с. 365].

Так, Кириченко С.В. доводить, що «екосистема сучасного підприємництва складається з таких елементів: підприємницькі структури,

стартапи, інвестори (венчурні фонди, «ангельські» інвестори), державні органи (регуляторні органи, органи законодавчої влади, державні грантодавці), наукові та освітні установи, бізнес-інкубатори та акселератори, фінансово-кредитні установи, споживачі, ринки, партнерства та співпраця» [3, с. 38].

Отже, «сучасні дослідження підтверджують, що екосистема підприємництва є складною мережею взаємопов'язаних елементів, які динамічно змінюються під впливом технологічних, економічних і соціальних тенденцій. Важливу роль у її розвитку відіграє цифрова трансформація, яка від-

криває нові можливості для бізнесу, сприяє оптимізації процесів, підвищенню продуктивності та інтеграції інноваційних технологій» [4, с. 78].

Тому, для більш комплексного розуміння структури екосистеми розвитку підприємницьких структур, важливо, подати розширене наповнення складу компонентів згідно сформованих наукових підходів. І в подальших наукових дослідженнях, провести оцінку «впливу штучного інтелекту, блокчейн-технологій, хмарних сервісів та інших цифрових інструментів на динаміку підприємницької активності» [4, с. 78] в екосистемі.

На основі проведених теоретичних досліджень сформуємо компонентний склад екосистеми розвитку підприємницьких структур (рис. 2) з подальшим визначенням основних каталізаторів росту і масштабування та встановлення сучасних тенденцій розвитку екосистеми.

І так, сформована структура компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур дозволяє стверджувати, що «у цьому процесі підприємництво трансформується в більш динамічні структури, орієнтовані на задоволення актуальних потреб ринку. Ця синергія дозволяє генерувати додаткову вартість, яка перевищує можливості досягнення кожного окремого учасника

у разі ізольованої діяльності. Екосистема розвитку виступатиме як інтеграційна платформа діяльності усіх зацікавлених сторін при розмиванні традиційних міжсекторальних меж». [5, с. 176].

Отже, «системний аналіз цих процесів дозволяє глибше зрозуміти сучасні тенденції, відкриває можливості для ефективного використання потенціалу економіки для стимулювання трансформації підприємництва та забезпечення сталого розвитку суспільства» [5, с. 176], що в підсумку дозволить досягнути закладених в екосистему розвитку ефектів.

Детальнішого розкриття сутності потребують поняття «біотичних» та «абіотичних» компонентів екосистеми розвитку підприємницьких структур (табл. 2).

Так, як екосистема розвитку є складною системою «взаємозалежностей між різноманітними учасниками: постачальниками, клієнтами, інвесторами, партнерами, державними органами та навіть конкурентами то кожен з них додає унікальну цінність, що в результаті формує синергію, здатну створювати нові можливості та прискорювати інновації» [6]. Відтак, в основі системи знаходяться не лише технології, а й людські відносини. Тут, важливі партнерство, комунікація,

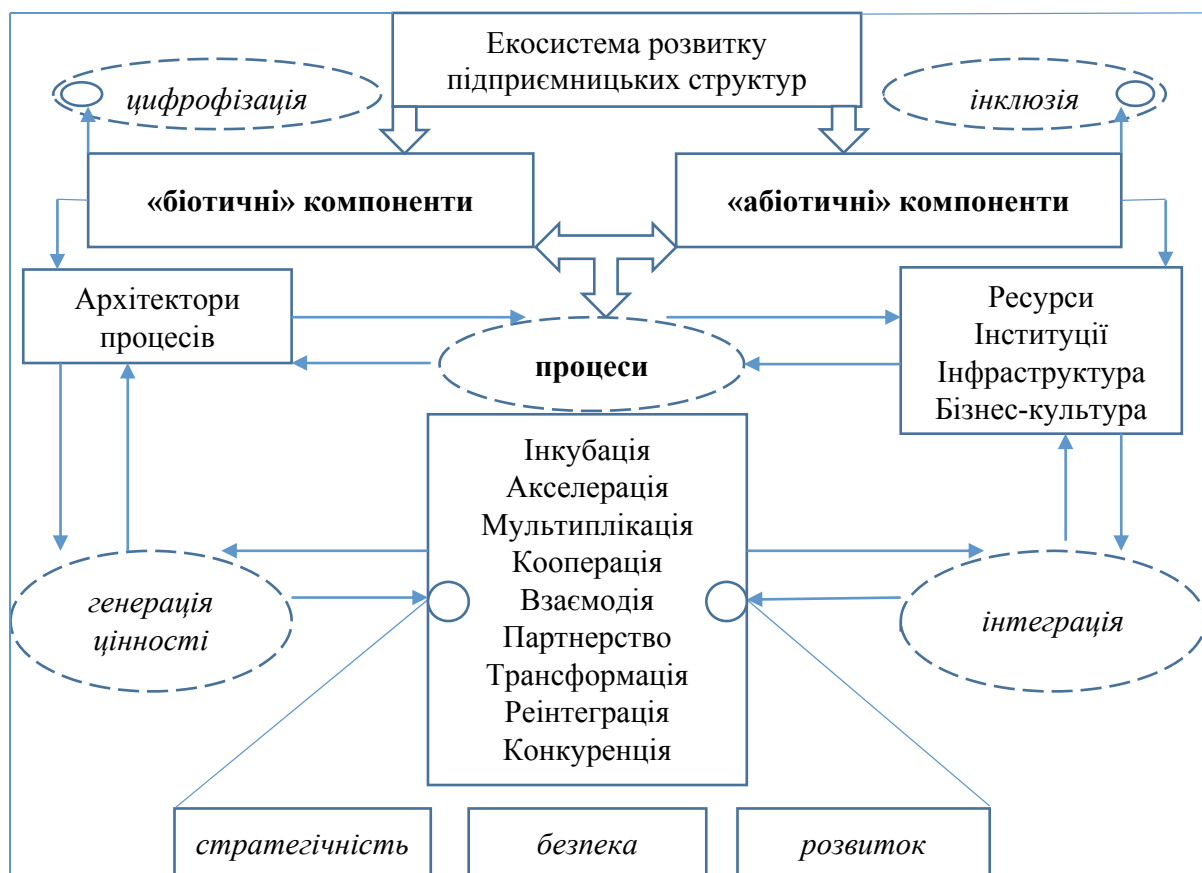

Рисунок 2 – Структура компонентного складу екосистеми розвитку підприємницьких структур

Джерело: розроблено автором

Таблиця 2 – Компоненти екосистеми розвитку підприємницьких структур

Компонент	Ядро	Функціональне значення
«Біотичний» компонент		
Архітектори процесів	Підприємницькі суб'єкти	генерують прибуток, інновації, створюють цінності, продукти, надають послуги, виконують роботи
«Абіотичні» компоненти		
Інституційно-нормативний	Інституції	виконує системоутворюючу роль створюючи умови, запроваджуючи правила та надаючи гарантії, які дозволяють безпечно, прозоро, зрозуміло проводити ефективну діяльність
Фінансово-інвестиційний	Ресурси	виконує роль інструмента для досягнення фінансової стабільності екосистеми, забезпечуючи кругообіг ресурсів, безперервний рух капіталу, залучення інвестицій та максимізація добробуту, тобто живлення бізнесу через синтез в системній рамці каталізаторів
Інфраструктурно-технологічний	Інфраструктура	виконує стратегічну роль забезпечуючи створення матеріальної, технологічної та цифрової основи екосистеми
Соціально-культурний	Бізнес-культура	виконує фундаментальну роль, формуючи соціальні умови, норми, цінності та моделі поведінки, що сприяють розвитку бізнесової культури, мотивації, довіри, соціального капіталу та інклюзивності в екосистемі
Дифузія взаємодії		
Освітньо-науковий	Дослідження та розробки	виконує роль стратегічно-інтелектуальної основи екосистеми, формуючи людський капітал, генеруючи нові знання, технології, інновації, забезпечуючи в системі ефективну взаємодію
Інституційно-екологічний	Екологічність, гармонійність, стійкість	виконує системну роль інтегруючи екологічні принципи, циркулярність, відповідальне споживання в екосистемі, забезпечуючи екологічну сталість, раціональне використання ресурсів та мінімізацію негативних впливів
Соціально-гуманітарний	Освіта, інклюзія, комфортне середовище	формує сприятливі умови в екосистемі, забезпечуючи стабільність, безпеку, якісний людський капітал, довіру, партнерство, соціальну інклюзію, розвиток відповідального та етичного бізнесу.
Еволюційно-організаційний	Гнучкість, самоорганізація, навчання, еволюція	генерує динамізм та адаптивність, забезпечуючи здатність екосистеми до розвитку, гнучкості, відновлення, стійкості та адаптації до зовнішніх ризиків

Джерело: сформовано автором за результатами досліджень

довіра і готовність брати на себе відповідальність. «Завдяки інтеграції різноманітних ресурсів та ідей учасники можуть досягати цілей, які були б недосяжні в рамках традиційного підходу» [6]. Тому, пропонуємо використовувати категорію архітектори процесів, які є «біотичним» компонентом екосистеми, та здатні в умовах посиленої цифрової трансформації поєднати людину та алгоритм при цьому зусилля спрямувати на генерування цінностей, інновацій та розвитку.

Висновки. Отже, забезпечення умов для ефективного функціонування, реалізації та зростання бізнесу, формування інвестиційного потенціалу та стійкості покладаються на екосистему розви-

тку підприємницьких структур, яка є комплексною багаторівневою конструкцією з сукупністю вже вбудованих компонентів. Відтак, поставлена початкова мета наукового пошуку була досягнута в результаті проведеного теоретико-прикладного дослідження. Також, варто зазначити, що саме фінансовий компонент екосистеми виконує основну фундаментальну роль щодо здатності підприємницьких структур формувати, масштабувати та відтворювати ресурси для розвитку. Пошук, формування тенденцій та складу фінансових компонентів екосистеми розвитку підприємницьких структур є проблематикою нашого подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Черній І., Панухник О. Цифрова підприємницька екосистема: суспільна значущість і ключові визначники. *Галицький економічний вісник*. № 1 (86). 2024. С. 141–146. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44731/2/GEJ_2024v86n1_Chernii_I-Digital_business_ecosystem_141-146.pdf

2. Бойченко К.С., Сергеев М.М. Підприємницькі екосистеми в умовах цифровізації. *Економічний простір*. № 191. 2024. С. 364–368. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1585>
3. Кириленко С.В. Формування інноваційної екосистеми підприємництва в умовах цифрової економіки. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. № 4 (284). 2024. С. 36–42. URL: <https://dspace.snu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/da26b0a6-b200-4178-80a4-70f96915c542/content>
4. Гусаковська Т., Рибалко-Рак Л., Кужель Н. Екосистема інноваційного підприємництва в умовах цифрової трансформації економіки: фактори забезпечення конкурентоспроможності й стійкого розвитку. *Галицький економічний вісник*. № 2 (93). 2025. С. 73–79. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/48767/2/GEJ_2025v93n2_Husakovska_T-Ecosystem_of_innovative_73-79.pdf
5. Волощук К.Б., Волощук В.Р. Розвиток екосистеми аграрного підприємництва в умовах війни та в контексті євроінтеграції. *Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал*. № 1. 2025. С. 171–180. URL: <https://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1450/1682>
6. Екосистеми бізнесу: ключ до успіху та інновацій у новій дійсності. URL: <https://salesbox.ua/blog/ekosistemi-biznesu-klyuch-do-usbikhu-ta-innovatsiy-u-novii-diysnosti/>

References:

1. Chernii I., Panukhnyk O. (2024). Tsyfrova pidpriemnytska ekosystema: suspilna znachushchist i kliuchovi vyznachnyky [Digital entrepreneurial ecosystem: social significance and key determinants]. *Galician Economic Herald*. Vol. 1(86). Pp. 141–146. Available at: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44731/2/GEJ_2024v86n1_Chernii_I-Digital_business_ecosystem_141-146.pdf (in Ukrainian)
2. Boichenko K.S., Sierhieiev M.M. (2024). Pidpriemnytski ekosystemy v umovakh tsyfrovizatsii [Entrepreneurial ecosystems in the context of digitalization]. *Economic space*. Vol. 191. Pp. 364–368. Available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1585> (in Ukrainian)
3. Kyrylenko S.V. (2024). Formuvannia innovatsiinoi ekosystemy pidpriemnytstva v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Formation of an innovative entrepreneurship ecosystem in the digital economy]. *Bulletin of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University*. Vol. 4(284). Pp. 36–42. Available at: <https://dspace.snu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/da26b0a6-b200-4178-80a4-70f96915c542/content> (in Ukrainian)
4. Husakovska T., Rybalko-Rak L., Kuzhel N. (2025). Ekosystema innovatsiinoho pidpriemnytstva v umovakh tsyfrovoy transformatsii ekonomiky: faktory zabezpechennia konkurentospromozhnosti y stiiokoho rozvytku [Ecosystem of innovative entrepreneurship in the context of digital transformation of the economy: factors ensuring competitiveness and sustainable development]. *Galician Economic Bulletin*. Vol. 2(93). Pp. 73–79. Available at: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/48767/2/GEJ_2025v93n2_Husakovska_T-Ecosystem_of_innovative_73-79.pdf (in Ukrainian)
5. Voloshchuk K.B., Voloshchuk V.R. (2025). Rozvytok ekosystemy aharnoho pidpriemnytstva v umovakh viiny ta v konteksti yevrointehratsii. Innovatsiina ekonomika [Development of the agricultural entrepreneurship ecosystem in wartime and in the context of European integration]. *Innovative Economy. Scientific and Production Journal*. Vol. 1. Pp. 171–180. Available at: <https://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1450/1682> (in Ukrainian)
6. Ekosystemy biznesu: kliuch do uspikhu ta innovatsii u novii diisnosti [Business ecosystems: the key to success and innovation in the new reality]. Available at: <https://salesbox.ua/blog/ekosistemi-biznesu-klyuch-do-usbikhu-ta-innovatsiy-u-novii-diysnosti/> (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 07.01.2026

Дата прийняття статті: 19.01.2026

Дата публікації статті: 03.02.2026